

**Nunani avannarlerni
suleqatigiinnermi
2018- miit 2022-mut
Inuttut
innarluuteqarnermut
iliusissatut pilersaarut**

**Nunani Avannarlerni
Ministerit Siunnersuisoqatigiivi**

Nunani avannarlerni suleqatigiinnermi 2018- miit 2022-mut
Inuttut innarluteqarnermut ilivusissatut pilersaarut

ANP 2018:774

ISBN 978-92-893-5751-7 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5752-4 (PDF)

ISBN 978-92-893-5753-1 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/ANP2018-774>

© Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi 2018

Ilusilersuisoq: Gitte Wejnold

Ungaluani assilisaaq: Victoria Henriksson

Naqiterneqarfia: Rosendahls

Printed in Denmark

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat tassaavoq nunarsuarmi nunap ilaani suleqatigeeriaatsit annerpaat ilaat. Suleqatigiinnermi ilaapput Danmark, Finland, Island, Norge aamma Sverige, kiisalu Savalimmiut, Kalaallit Nunaat aamma Åland.

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat naalackersuinikkut, aningaasaqarnikkut kultureqanikkullu tungaveqarpoq, tassaallunilu Europami aamma nunat tamalaani suleqatigiinnermi pingaarutilittut ilaasoq. Nunat Avannarlerni ataatsimoornerup Europami nukittuumi Nunat Avannarliit nukittoq sulissutigaa.

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerisa silarsuarmi avatangiisumi nunat avannarliit nunallu ilaani soqutigisarisaat naleqartitalu nukittorsarnissaat kissaatigaat. Nunat akornanni ataatsimoorussatut naleqartitat tassaapput nunarsuarmi nunap ilaani nutaaliornerpaatut unammillersinnaalluarnerpaatullu Nunat Avannarliit inissisimaffigisaannik nukittorsaaqataasut.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi

Nordens Hus

Ved Stranden 18

1061 København K

www.norden.org

Nunani Avannarlerni saqqummersitat aakkit: www.norden.org/nordpub

**Nunani avannarlerni
suleqatigiinnermi
2018- miit 2022-mut
Inuttut
innarluuteqarnermut
iliusissatut pilersaarut**

ASS.: VICTORIA HENRIKSSON

IMARISAI

- 7** Nunani avannarlerni suleqatigiinnermi
2018- imiit 2022-mut inuttut innarluuteqarnermut
iliusissatut pilersaarut
- 12** Inuit innarluutillit pillugit Nunat avannarliit
suleqatigiinnerata nunanut allanut
atassuteqarnera
- 16** Siunertaq, anguniagassat nunanilu avannarlerni
iluaqtissat
- 18** Suliassaqarfiit ukkatarineqartut suliniutillu
- 19** *Inuit pisinnaatitaaffii*
- 25** *Piujuaannartitsinissamik ineriartortitsineq*
- 30** *Akornuserneqarnani angalasinnaaneq*
- 35** Sulianik malitseqartitsineq

NUNANI AVANNARLERNI SULEQATIGIINNERMI 2018- IMIIT 2022-MUT INUTTUT INNARLUUTEQARNERMUT ILIUUSISSATUT PILERSAARUT

Nunani avannarlerni innuttaasut atugarissaarnissaannut tunngaviusut pineqartut tassaapput, innuttaasut naligiimmik periarfissaqarnissaat toqqissisimanissaallu, suaassuseq, inuiannit sumingaanneerseq, upperisaq, upperneq, sulisinnaassuseqarneq, ukioqqortussuseq imaluunniit suaassusermik ornigisaqarneq apeqquataatinnagit. Kikkut tamarmik naligiimmik peqqinnissaqarfinnut, inunnut isumaginninnermi ikiorsiissutinut, ilinniartitaanernut, piorsarsimassutsimut suliffeqarsinnaanermullu atuinissaminnut inooqatigiinni pisinnaatitaaffitsik atorlugit periarfissaqarput.

Inuit pisinnaatitaaffii naligiissitaanerlu pillugit Nunat Avannarliit nunat tamalaat akornanni nuimasorujussuupput. Innuttaasut agguataarneqarnerisa ineriartornerata kinguneraa, nunatsinni avannarliusuni innuttaasut utoqqaat amerliartornerat pissutigalugu qisuariaateqarsinnaasariaqaratta, tassami taakku timimikkut aalassarissusaasa annikillisarnerat imaluunniit allanngorarsinnaanerat nalinginnaasuummat. Nunani Avannarluni ilanngutititsineq pisortanit soqutigisaavoq.

Innuttaasut inuttut ataasiakkaatut kiffaanngissuseqarlutik imminnullu piviusunngortissinnaanerat tunngavigalugu piujuaannartitsisumik inooqatigiinni ineriartortitsinissaq nunat anguniarpaat.

Inuiaqatigiinni akuutitsinerup tamatigoortumik digitaliusumik illutatigullu avatangiiseqarneq aqputigalugit ilusilersuinerup Nunat Avannarliit suleqatigiinnermikkut iluaqutissartaat pingaaruteqassusaallu erseqqissarpaat, tamatigoortumik ilusilersuineq inuiaqatigiit siunissaannik pilersaarusernermik torrallatamik peqqissumillu, suliffeqarfinnut.

atugarissaarnermullu aqqissuussinernut aningaasarsiornikkullu siuariartornermut ilapittuutaasarmat.

Nunat avannarliit suleqatigiinnissamut ministeriisa nalunaarutaanni februar 2014-meersumi qulequtalimmik *Nunat avannarliit – Norden – Sammen er vi stærkere*¹, tassani ilaatigut oqariartuutigineqarpoq innuttaasut akornuteqaratik nunani avannarlerni angalasarsinnaalernissaasa pitsaanerpaaffianiinnissaanut takorluugaq, kiisalu Nunat Avannarliit tassaassasut nutaaliorfiusut atugarissaarnermik, ilinniartitaanermik, nutaalorsinnaanermik, pilersitsisarnermik, piujuaannartitsinermik ilisimatuuuullu misissuinernek ukkatarinnittut. Nunat assigiinngitsut pillugit apeqqutit pillugit nunat avannarliit suleqatigiinnerat kattuffinnik allanik suleqateqarnermut tapersiisassasoq, Nunat Avannarliit suleqatigiinnermut ministeriisa aammattaq kissaatigaat qulakkiissallugu.

Nunani avannarlerni suleqatigiinneq nunat akornanni iluaqusiissaaq, suliat naliinut annertusaataassalluni kiisalu tigussaasunik kinguneqassalluni. Nunat Baltikumimiittut suleqatiginissaat pingaaruteqarportaaq.

Nunani avannarlerni suleqatigiinnerup naleqarnerulersitsineranut tunngapput EU-mi, Europarådimi, Naalagaaffiit Peqatigiinni nunanilu allani tamalaani suleqatigiiffinni assigiinngitsuni suleqatigiinneq uagut akornitsinni assigiissuseqarnitsinniittoq, taamaalillunilu nunani avannarlerni suleqatigiinneq katitigarujussuannorsinnaavoq. Ilikkariartortitsineq ilanngutititsinermilu assersuutit pitsaasut, atugarissaarneaq

¹ <http://www.norden.org/da/nordisk-ministerraad/samarbejdsministrene-mr-sam/deklarationer/norden-2013-sammen-er-vi-staerkere>

innuttaasullu katitigaanerisa ineriartornerat itisuumik oqallissutigalugulu assersuussutigisinaavarput. Piujuartitsinermik ineriartortitsinermut isiginniffik pingasoqiusaasoq (inooqatigiinnermi, aningaasaqarnikkut pinngortitamullu oqimaaqatigiissitsineq pillugu) nunani avannarlerni eqqarsartaatsimut pingaaruteqartorujussuarmik inissisimavoq, inooqatigiinni ersoqatigiinermik tamanullu toqqissisimatitsinermik naligiissumik periarfissaqartitsinermik pilersitsilluni. Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivisa piujuartitsinissamut ineriartortitsinissamik iliuusissatut pilersaarutaat *Nunani Avannarlerni piujuartitsiniaasuni Inuuneq pitsaasoq*², aamma piujaannartitsinissamut ineriartortitsinissaq pillugu suleqatigiinnissamut pilersaarutaat nutaaq *Generation 2030*³, Naalagaaffiit Peqatigiit Agenda 2030⁴ -imik suliaata Nunani Avannarlerni naammassineqarnissaanut tapersiisapput. Agenda 2030-ip oqariartuutaata "Leave no one behind" tunngavigalugu, arnat angutillu-, meeqqat inuusuttullu kiisalu inuit innarluutillit Nunani Avannarlerni akuutinneqarnissaat pingaaruteqarpoq iluatsitsiffigissallugu. Piujaannartitsinissamik politikikkut ingerlatseriaatsini inuit innarluutillit peqataatinneqartarnissaat iluaquserneqarnissaallu imaritinneqartariaqarualarpoq. Taama isiginneriaaseq aallaqqaataanit piviusunngortitsinermullu atorneqassaaq. Tamanna aamma tamanit soqutigineqartariaqarpoq.

² <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-1155>

³ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1153404&dswid=-7228>

⁴ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

Inunnut innarluutilinnut politikkeqarnermi pineqarpoq inuiaqatigiinnik piujuaannartitsisunik pilersitsineq, tassani katataasoqarneq ajorpoq. Inunnut innarluutilinnut politikkeqarneq annertunerujartortumik pisinnaatitaaffeqarnermik isiginnittaaseqarnermik sunnerneqartalerpoq, taannalu Naalagaaffiit Peqatigiit Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissutaanni UNCRPD⁵ -imi nunarsuarmut tamarmut oqaatigineqarpoq. Nunani avannarlerni nunani tamani isumaqatigiissut pineqartoq atsiorlugu atortussanngortinneqareerpoq.

Tamanna Nunat Avannarliit Ministeriisa siunnersuisoqatigiivisa inuit innarluutillit pillugit suliassaqarfimmi periusissiaanut ilaavoq, siusinnerusukkullu iliuusissatut pilersaarummi 2015-17-imeersumi innersuussutinik suliniutinillu tungaveqarluni, tassani piujuaannartitsinermik ineriartortitsinermut pingaaruteqartut, inuit innarluutillit akuutinneqarnissat kiisalu nunani avannarlerni nunanillu allanik suleqatigiinnermut periusissatut pilersaarutit imarineqarlutik.

Piffissamilu tassani Naalagaaffiit Peqatigiit piujuaannartitsinissamik ineriartortitsinissamut pilersaarut suliniutaat Agenda 2030, EU'p tikikkuminassutsimut peqataatinneqarnissamullu peqqussutai maleruagassaalu, Europarådip inuit innarluutillit peqataatinneqarnissaannut periusissiaa, nunani avannarlerni isumaginninnermut peqqinnissaqarfimmullu suliassaqarfinnut pingaarnersiulluni suleqatigiinnerit kiisalu nunani avannarlerni suleqatigiinnermut ministerit takorluugaat *Sammen er vi stærkere* saqqummerput.

⁵ <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRPD/Pages/CRPDIndex.aspx>

INUIT INNARLUUTILLIT PILLUGIT NUNAT AVANNARLIIT SULEQATIGIINNERATA NUNANUT ALLANUT ATASSUTEQARNERA

Nunani avannarlerni inuit innarluutillit pillugit suleqatigiinnermi pingaarnertut atortut pingasut atorneqartartut makkuupput: Suliffeqarfik Nordens velfærdscenter, Nunat Avannarliit Ministeriisa siunnersuisoqatigiivisa ataani Inunnik Isumaginninnermi Peqqinnissaqarnermullu politikkeqarnerup ataani inissimasoq, Nunat avannarliit Inunnut Innarluutilinnut siunnersuisoqatigiivi (Handicaprådet), taanna nunani avannarlerni tamani pisortatigoortumik siunnersuisartutut suliaqarpoq, kiisalu Nunat Avannarliit Ministeriisa siunnersuisoqatigiivisa iliuusissatut pilersaarutaa, taanna suliaassarfiit assigiinngitsut akimorlugit pilersaarutaalluni. Suliffeqarfiup Nordens velfærdscenterip suliaasa ilagaat nunani avannarlerni inuit innarluutillit suliniaqatigiiffiisa suleqatigiinnerisa tapiiffiqineqartarneri.

Nunani avannarlerni nunat namminersorlutillu oqartussaqaarfiit inuit innarluutillit akuutinneqarnissaannut nunanut tamalaanut pisussaaffeqarput, ilaatigut Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaannut peqataanermikkut aamma Europarådimi EU-milu suleqateqarnermikkut. Tamanna aamma Baltikummi nunanut atuuppoq. Ataqaqatigiinnerit tamakku ilaat ataani oqaatigineqarput.

Naalagaaffiit peqatigiit

Nunat avannarliit Naalagaaffiit Peqatigiinnut pisussaaffeqarput inuillu pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit suliaqarneranni eqeersimaartumik peqataallutik, tassani nunat avannarliit nuimasumik inissimasapput. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalunaarummi (1958-meersoq) nakuuserneq assigiinngisitsisarnerlu inerteqqutigineqarput. Sullinniakkanut aalajangersimasunut isumaqatigiissutit immikkut inuit aarlerinartorsiortut ersersippaat, suliffeqarfiullu

nalinginnaasumik inuit pisinnaatitaaffii pillugit artikillii 1948-meersut taakkunuunatigut ersarissarlugit, aamma qanoq ilillutik tamanut atuuttussanngortinneqarnissaat ersarissarneqarluni. Suliniutissatut pilersaarummi matumani immikkut attuumassuteqarput inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (UNCRC), inuit pisinnaatitaaffii kiisalu politikkikkut pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (CCPR), inooqatigiinnermi, aningaasatigut kultureqarnermullu pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (CESCR), arnat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (CEDAW) aamma meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (CRC). Aammattaaq Agenda 2030-imi Naalagaaffii Peqatigiit piujuaannartitsinissamut anguniagaat nunani avannarlerni suleqatigiinnermut attuumassuteqarluinnarput.

Europarådi

Nunat avannarliit Europarådimi aammattaaq eqeersimaartumik suleqataapput, tassani inuit pisinnaatitaaffii pillugit suleqatigiinneq nunanit 47-nit peqataaffigineqarluni, taannalu inuit pisinnaatitaaffii aamma tunngaviummik kiffaangissuseqarnerat pillugit Europamiut isumaqatigiissutaannik tunngaveqarpoq.

Nunani avannarlerni nunat tamarmik isumaqatigiissummi malittarisassat malissallugit pisussaaffilernikuupput. Nunat inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit suliaqarnerat Europarådimit immikkut ittumik suleqatigiiffigineqarpoq⁶.

Europarådimi inatsisartut, ministerit siunnersuisoqatigiivisa, immikkullu inuit innarluutillit piginnaatitaaffinnut tunngasunik ilisimasallit ataatsimiitsitaliaata kiisalu assigiinngisitsisarnerup akiorniarneqarneranut immikkoortortaqrarfiup tamarmiullutik isumaqatigiissutit kaammattuutillu atorlugit sammisaq pillugu erseqqissaasarsimapput. Europarådi atuagassianik suliaqarfimmut tunngassutilinnik naqiterisitsisarsimavoq, pingaartumik arnat meeqqallu innarluutillit atugarisaat pillugit. Arnat niviersiaqqallu atugarisaat aamma peqqissuunissamut

⁶ <https://www.coe.int/en/web/disability>

isumannaatsumillu inuuneqarnissamut pisinnaatitaaffii pillugit Istanbulimi isumaqatigiissut nunani avannarlerni naleqquttutut isigisariaqarpoq aammalu nunanit avannarlernit tamanit akuersissutigineqarsimalluni. Europarådip tassunga tunngasumik periusissiaa taaguutilik, *Human rights: a reality for all, 2017-23*-mut atuutissaaq⁷.

Europæisk Union (EU)

Inuit innarluutillit peqataatinneqarnissaannut iliuusissatut pilersaarummik EU peqarpoq, aamma ilaatigut nunat akornanni akornutitaqanngitsumik angalasinnaaneq pillugu, taannalu taasaavoq *Den europæiske handicapstrategi 2010-2020: et nyt tilsagn om et Europa uden barrierer*⁸. EU-p nunat tassaniittut akornanni suleqatigiiffittut kisiartaalluni Nalaagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissut (UNCRPD) atuuttussanngortinnikuuaa.

Tamanna saammaassinermik annertuumik takutitsivoq nunanullu ilaasortaasunut allanngortitsinissamik iluarsaanissamillu piumasaaqateqarluni. Suliffeqarfeqarfimmi naligiissitaanissaq pillugu EU-p peqqussutaata (2000/78) EUp iluani bussini ilaasunut pisinnaatitaaffiit toqqaannartumik sunniuteqarfigai (181/2011), angallatini ilaasunut (1177/2010), qimmuttuitsunut ilaasunut (1371/2007) kiisalu timmisartunut ilaasunut (264/2004) taakkunungalul Island Norgelu ilaapput.⁹

Web Accessibility (2016/2102)-mi pisortat nittartagaasa digitaliusumik tikikkuminartuunissaat pineqarpoq. Nalinginnaasumik tikikkuminartuunissamut maleruagassaq nutaaq isumaqatiginninniutaasoq tassaavoq European Accessibility Act. EUp inuttut pisinnaatitaaffinnut allattoqarfia, FRA, inuit innarluutillit atugarisaat pillugit nalunaarutininik arlalinnik suliaqareersimavoq.

⁷ <https://rm.coe.int/2017-2023-disability-strategy-en/16806fe7d4>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0636&from>

⁹ https://europa.eu/youreurope/citizens/travel/transport-disability/index_sv.htm

SIUNERTAQ, ANGUNIAGASSAT NUNANILU AVANNARLERNI ILUAQUTISSAT

Nunani avannarlerni ilisimasaniq paarlaasseqatigiittarnerup annertunerusup inuillu innarluutillit pillugit politikikkut apeqqutit pillugit suleqatigiinneq aqqutigalugit inuit innarluutillit sunniuteqarluartumik akuutinneqalernissaat iliussissatut pilersaarutip peqataaffigissavaa.

Nunani avannarlerni inuit innarluutillit pillugit suleqatigiinneq:

- Nunanut ilaqaataallunilu inunnut innarluutilinnut nunani avannarlerni innuttaassuseqartunut allannguisitsissalluni
- Inuiaqatigiinni suni tamani peqataatitsinissamik suliaqarnermut ilaavoq nukittorsaataallunilu
- inuit innarluutillit peqataatinneqarnissaannik siunertallit pineqartillugit, nunat assigiinngitsut akornanni itisulersuilluni, sunniivigeqatigiilluni suleqatigiinnermi ingerlatsinermilu misilittakkat, piginnaasallu pigiinnarnissaannut periaatsinullu ineriartortitsinissanut periarfissanik suliniutit pilersitsisarput
- Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivini kiisalu Nunat Avannarliit siunnersuisoqatigiivisa suliaanni qitiutinneqartuni, soorlu allattoqarfimmi, suliffeqarfinni, siunertarisanu /programmuni attaveqarfinnullu inuit innarluutillit pillugit isiginneriaaseqarneq sianissutsimik qaffassaavoq, soorlutaaq qanoq pisortatigoortumik suliniutit, assigiinngiaassutsip inuillu innarluutillit peqataatitaanerani, tassaasut nunat avannarliit aamma nunat avannarliit- baltikummillu suleqatigiinneranni assersuutissaalluartut

ASS.: JOHNÉR.DK

- Nunat Avannarliit Ministeriisa siunnersuisoqatigiivisa kiisalu Nunani Avannarlerni siunnersuisoqatigiit suliniutaannut inuit innarluutillit pitsaanerusumik iserfeqarsinnaanerat annertusassavaa
- Nunat avannarliit nutaaliorfiusutut, peqataatitsisutut inooqatigiinnilu piujaannartitsisutut isigineqarnerat nukittorsarneqarpoq
- Pingaarutilimmik arnanut angutinullu, nivarsiaqqanut nukappiaqqanullu, meeqqanut inuusuttunullu naligiissitaanermut isiginneriaaseq kiisalu piujaannartitsineq eqqarsaatigalugu ineriartortitsineq suliniutini ilaatinneqartarput.

SULIASSAQARFIIT UKKATARINEQARTUT SULINIUTILLU

INUIT PISINNAATITA AFFII

Nunagisani Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaata atuutsinneqarnissaannik nakkutigineqarnissaannillu tapersersuineq nukittorsaanissaanerlu isumagineqassapput.

PIUJUAANNARTITSINISSAMIK INERIARTORTITSINEQ

Inuiaqatigiinni nunani avannarlerniittuni tamani avatangiisini assigiinngitsuni naligiissitaanerup siuarsarneqarnissaa kiisalu inuit innarluutillit immikkoortitaasarnerisa akiorneqarnissaa ilusilersuinerit tamanut atuuttut aqutigalugit nukittorsarneqassaaq.

AKORNUSERNEQARNANI ANGALASINNAANEQ

Akornuserneqarnani angalasinnaanerup siuarsarneqarnissaa, akornutillu, ingammik inunnut innarluutilinnut sunniuteqartartut, iluarsiivigineqassapput.

INUIT PISINNAATITAAFFII

Nunani avannarlerni nunat tamarmik UNCRPD atortussanngortissimavaat, isumaqatigiissutillu siunertai pisinnaatitaaffittullu aalajangersagartai ingerlatsinerminni ilanngussimallugit. Unammilligassat ataatsimoorussat amerlapput kiisalu assigisaanik ilisimasanik amerlanerusunik pitsaanerusunillu aamma atuutilersitsinermut assersuutininik pitsaasunik pisariaqartitsisoqarluni.

Suliassaqarfimmi ukkatarineqartumi uani Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaata UNCRPD –ip piviusunngortinneqarnissaanut suliniutit ikorfartuipput, taamaattorli aamma isumaqatigiissutit allat kiisalu inuit pisinnaatitaaffii pillugit nalinginnaasumillu inunnut innarluutilinnut suliat ilanngutitinneqarlutik.

1.1 Inuit pisinnaatitaaffiisa inuttullu innarluuteqarnerup ilisimaneqarnerulernissaanut oqaloqatigiissutigineqarnissaannullu suliniutit nukittorsaat, kiisalu nunani assigiinngitsuni nunat avannarliit nipaat.

UNCRPD-p piviusunngortinneqarnissaanut ilungersorluni suliniutigineqartunut ilisimasanik misilittakkanillu paarlaasseqatigiittarnissanut sunniuteqarluartunillu atortussanik ineriartortitsinissamut tunngaviliornissaq maani siunertarineqarpoq. Suliniutit tamassuma itinerusumik paasineqarnissaanut iluaqutaapput. UNCRPD-p atuutilersinneqarnissaanut suliniutit inuit peqataasut pikkorissusaannik qaffassaavoq UNCRPD- illu atuutilersinneqarnissaanut suliat assersuutissaqaisut

erseqqissarlugit. Peqataatitsiniarnermut suliniutit nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnermi ingerlatsinermilu sunniivigeqatigiinnermik pilersitsipput.

Kisitsisit atorlugit nassuiaasiornerit sanilliunneqarsinnaasut ilisimasallu allat, oqalliffiit / ilisimasanik paarlaasseqatigiilluni ataatsimiittarnerit, nunani avannarlerni inuit innarluutillit pillugit ilisimatusarnermi kandidatinnngortoqarsinnaanera kiisalu nunani avannarlerni inuit innarluutillit pillugit ilisimatuutut allaaserinninnerit maani sulissutigineqarnissaat siunertarineqarpoq. Naalagaaffinni Peqatigiinni nunat avannarliit nipaate erseqqissarniarlugu Naalagaaffiit Peqatigiit iluanni inuit innarluutillit pillugit nunat avannarliit siusinnerusukkut massakkullu peqataanerit takutinniarlugu pineqartumi allaatigisat katersorlugit atuakkiortoqarpoq. Iliussissatut pilersaarummut piffissaliussap iluani Naalagaaffinni Peqatigiinni naalagaaffiit ataatsimiinneranni nunallu assigiinngitsut attuumassutillit akornanni ukiumoortumik nunanit avannarlernit sammisaqartitsisoqartarpoq.

Iliussissatut pilersaarummi siusinnerusukkut suliarineqarsimasumi suliniutit arlallit aallartinneqareerput. EK-S-imit akuersissut tunngavigalugu Nordisk Velfærdscenter suliami matumani ataqatigiissarisuuvoq. Suliniutit piviusunngortinneqarnissaannut aningaasaliissutissanik Nordisk Velfærdscenter pissarsiniartarpoq, tassanilu nunat attuumassutillit, nunat avannarliit nunallu assigiinngitsut allat suleqatigineqarput. Pisariaqartitsineq apeqqutaatillugu soqutiginnitsillu oqaloqatigereerlugit malittarinnittussanik pilersitsisoqartarpoq.

1.2 Nunat inoqqaavi inuillu innarluutillit pillugit suliniut

Nunani avannarlerni innarluuteqarneq pillugu ataqatigiissillugu aaqqissuussanik ilisimasat nalinginnaasumik annikipput, aamma innarluuteqarneq nunani avannarlerni nunat inoqqaavini, samini, inunnilu pineqartillugu. Nunat inoqqaavisa akornanni innarluuteqartarneq pillugu ilisimasat amigaatigineqarnerat pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit ataatsimiititaliaannit ukiumoortumik nunanut ataasiakkaanut nalunaaruteqartarnerani qaqinneqartarpoq, tamanna ineriartortitsivissatut taaneqartarluni.

Nunani avannarlerni nunat inoqqaavi aamma innarluuteqarneq pillugit ilisimasat suliniut aqutugalugu annertusarneqarput, kiisalu immikkut ittumik UNCRPD-p nunat inoqqaavinut atuutsinneqalernissaanut nunani avannarlerni attaveqarfiit ineriartortinneqarlutik. Suliniut 2018-2021-mut Arktis-programmip¹⁰ naammassineqarnissaanut aamma ilapittuutaavoq.

Nunani avannarlerni nunat inoqqaavi innarluutillit qanigisaallu, sulianut ilisimasallit attaveqatigiittarfii nunanilu avannarlerni najugaqarfiit pillugit ilisimatusarnerup tapersorsorneqarnissaa anguniagaavoq.

Nordisk Velfærdscenterip ataani inuit innarluutillit pillugit suliniutinit ilisimasat, misilittakkat aamma attaveqarfiit ineriartortinneqarsimasut suliniummi tunngavigineqarput¹¹. Nordisk velfærdscenterip aningaasalersorneqarnera Nunat

¹⁰ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1153646&dswid=3782>

¹¹ <https://nordicwelfare.org/projekt/samer-med-funktionsnedsatning/>

avannarliit Atlantikumi suleqatigiiffiannit (NORA) aamma/ imaluunniit arktiskimi suleqatigiinnissamut programmimit 2018-21-imit aningaasalersorneqarpoq.

1.3 Meeqqat inuusuttullu peqqinnissaat aamma atuarfianni sunngiffimmilu peqataanissaat pillugit suliniutit

Meeqqanut allanut naleqqiullutik meeqqat inuusuttullu innarluutillit peqqissusaat aamma peqataanissaminnut periarfissaat ajornerupput. Nunani avannarlerni tamani meeqqat tamarmik naligiissumik inuunermi atugassaqartinneqarnissaasa, qanorluunniit innarluuteqanngitsigigaluarunik, iluatsittumik tusarneqarnissaa Nunani avannarlerni unammilligassaavoq.

Meeqqat peqqissusaannik atuarfinni sunngiffimmilu peqataatinneqarnissaannik siuarsaanissamik immikkut ilisimasaqarlutik suliallit akornanni ilisimasalik misilittakkanillu paarlaasseqatigiittarnissaq suliniutip nukittorsarpaq. Meeqqat immikkut tikinneqarsinnaanissamik pisariaqartitsisut eqimattakkuutaat marluk, meeqqat tusilartut aamma silassorissutsimikkut innarluutillit suliniummi eqeersimaartumik peqataatinneqassapput.

Meeqqat inuusuttullu innarluutillit atugarisaat pillugit ilisimasat katersorneqarnissaat sulummi anguniarneqarpoq, atuarfimmi sunngiffeqarnermilu meeqqat inuusuttullu nipaasa qanoq ilillutik nukittorsarneqarnissaanut periaatsit assersuutillu pitsaasut ilikkagaqarnartullu uani pineqarlutik.

UNCRPD-imi kulturikkut inuunerup peqataaffiginera, neqeroorutit nutaanik isumassarsiffiusinnaasut, sunngiffimmi sammisassat aamma timersorneq pillugu artikilip 30-ip, arnat innarluutillit pillugit artikilip 6-ip, meeqqat innarluutillit pillugit artikilip 7-ip aamma peqqinnissaq pillugu artikilip 25-ip piviusunngortinneqarnissaat uani immikkut pineqarpoq. Suliniut UNICEF'ip meeqqanut innarluutilinnut suliniutaanut innersuussutigineqarportaaq.

Suliniutip suliat inerisaqqillugillu ingerlateqqissavai, matumani Nordisk Velfærdscenterip meeqqat inuusuttullu innarluutillit pillugit isumasioqatigiissitsineranit 2016-imeersumit attaveqaaqatigiiffiit pilersinneqartut ilanngullugit¹². Suliniut immikkut ilisimasalinnit eqimattakkuutaanit ineriartortinneqarpoq, taakku NORDBUK Nordisk Velfærdcenterillu akornanni oqaloqatigiittarnerit aallaavigalugit toqqarneqarput. Suliniut EK-K-p, EK-U-p kiisalu EK-S-ip sulinerannut aalajangersimasumik ilaatinneqassaaq. Periarfissaqartillugu, soqutiginninnerlu apeqqutaatillugu nunanik baltikummeersunik suliamut peqataatitsisoqarsinnaavoq.

¹² <http://www.nordicwelfare.org/sv/Events/Fra-store-ord-til-hverdag-der-barnogungdom-bor/>

PIUJUAANNARTITSINISSAMIK INERIARTORTITSINEQ

Nunani avannarlerni atugarissaarnermut ilusiliussami piujuaannartitsinissamik ineriartortitsinerup tunngavigaa, qaffasissumik suliffissaqartitsinikkut amerlanerpaat aningaasaqarnermut ilapittuutaanissaat. Tamanna peqataatitsilluni ilinniartitaaner- suliffeqarfeqarfimmullu politikkeqarnissamik piumasaqartitsivoq. Tamanut tulluarsakkamik ilusilimmik inuiaqatigiinnik pilersitsineq aamma teknologiit nutaat ineriartortinneqarlutillu iserfigineqarsinnaanerisa inuit innarluutillit pitsaanerumik peqataatinneqarnissamut periarfissaqarnerulernissaat kiffaangissuseqarnerulernissaallu periarfississaat. Suliffeqarfeqarfimmi naalagaaffiit suliffeqarfiutaanni, kultureqarnermi il.il. peqataatinneqarnerunikkut, anguniakkat anguniarlugit nunat avannarliit suleqatigiittariaqarput. Nunat assigiinngitsut akornanni, nunat avannarliit peqataaffigisaanni, assigiinngitsorpasuar- nikkut ingerlatsisoqarpoq.

2.1 Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa sulineranni inuit innarluutillit pillugit isiginnittariaatsip ilaatinneqarnera

Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa politikkeqarfigisanut naleqquttunut tamanut inun- nut innarluutilinnut isiginnittaaseq ata- qatigiissillugu aqqissuussamik sulissutigaat. Pitsaasunik allanngortitsisoqassasoq siunertar- ineqarpoq, taamaaliornikkut tikikkuminassutsip pitsaanerulernissaa, suliffinni pissutsini sulisoqarnermullu politik- kini, ataatsimiinnerni / ataatsimeersuar- nerni attaveqatigiittarnernilu inun- nut innarluutilinnut isiginnittaatsip maluginiarneqarnissaa nukittorsarneqarnissaa siunertar- ineqarluni. Suliassaqarfinni politikkeqarfiusuni / immikkuullarissunilu naleqquttuni inuttut

innarluuteqartunut isiginnittaaseq nukittorsarneqassaaq nakkutigineqassallunilu.

Inunnut innarluutilinnut siunnersuisoqatigiit aamma Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa iluminni suleqatigiissitaliaat 2015-imi pitsannguisoqarnissaq anguniarlugu 2015-imi suleqatigiipput. Suleqatigiissitat suliaat aallaavigalugit Nunani Avannarlerni Ministerit siunnersuisoqatigiivisa allattoqarfianni anguniagassanik nutaanik pilersitsisoqarpoq. Nunani avannarlerni suliffeqarfiit suleqatigiiffiillu allat immikkut ukkatarineqarput, matumani tapiisarnerit, aamma nunani avannarlerni oqartussani atorfilltata aamma nunani avannarlerni-balktikummimilu suleqatigiinneq kiisalu politikkeqarfinni naleqquttuni politikkit ilanngullugit. Nammineq iluminni suleqatigiissitami inunnullu innarluutilinnut siunnersuisoqatigiivinit sulineq nammineq missingersuutit pigisat iluinni ingerlanneqarpoq. Iliuutsit suliniutillu (NMRS-ip iluani imaluunniit politikkeqarfinni) ingerlanneqartut, aningaasartuutitaqartut immikkut missingersuusiorneqassapput.

2.2 Kikkut tamat atorsinnaasaannik ilusilersuineq tikikkuminassuserlu – peqataaneq inuiaallu naalackersuieqataanerat

Nunat avannarliit peqataatitsisutut nutaaliortutullu ineriartortinneqassapput malunnarsarneqassallutillu. Taakku anguniarlugit nunat avannarliit akornanni misilittakkanik paarlaasseqatigiittarneq nukittorsarneqassaaq. Kommunit naalackersuinermilu immikkoortukkuutaat assigiinngitsunut suleriaasissaat pitsaasut, kiisalu atuisunik piaartumik peqataatitsisarnissaq ukkatarineqassapput.

Inuit innarluutillit immikkoortukkuutaat sinniisui (isigisaqarnikkut, tusaasaqarnikkut, aalasinnaassutsikkut, paasinnissinnaassutsikkut, malugisinnaassutsikkullu innarluutillit), ilisimatuut, ulluinnarni pineqartunut suliallit politikerillu oqaloqatigiinnissaannut, ineriartortitsinissamut, kikkut tamat atorsinnaasaannik ilusilersuinerne assersuutininik pitsaasunik katersinissamut aamma nunat avannarliit kikkunnut tamanut peqataatitsinerannik ineriartortitsinnaasunik suliaqarneq, suliniutip massuma katersorpaa, taamaaliornerlu nunat avannarliit kikkunnut tamanut peqataatitsineranut ineriartortitsinermik nukittorsaasinnaavoq.

Suliniutip massuma ilanngutsitsinermut siunnerfeqarneq, kikkut tamat atorsinnaasaannik ilusilersuinerneq inuiaqatigiillu tamanut ammasuunerannik Nunallu Avannarliit isumaat, nunat assigiinngitsut akornanni suleqatigiinnermi suleriaaseqarnermilu suliat pitsaasumik sunnissavai, matumani EU-p iluani, Europarådemi Naalagaaffiit Peqatigiinnilu nunat assigiinngitsut akornanni nukittuumik suleqatigiinneq ilanngullugit.

Agenda 2030-ip piviusunngortinneqarnissaanut inunnit innarluutilinnit isiginnittariaaseq atorlugu assersuutininik pitsaasunik nassaarnissaq aamma Agenda 2030-ip piviusunngortinneqarnissaata, tassani immikkut anguniakkat 10, 11, 16 aamma 17 pineqarlutik, siuarsarneqarnissaanut Nunat Avannarliit suliaanut ikiuinissaq anguniagaavoq.

Suliniutip peqataasut akornanni oqaloqatigiittarnerit pioreersut suussusersivai nutaanillu ineriartortitsilluni, taakkumi tamat atorsinnaasaannik ilusilersuineq aqqutigalugu peqataanermik tamallu oqartussaaqataaneranni ilaanermi pingaaruteqartorujussuupput, ingammik naalakkersuinerneq peqataanermi, matumani qinersinerni, akornuteqarnani angalasinnaanerni kiisalu namminerisamik inuuneqarsinnaaneq, illoqarfinni avatangiisit, assartuinerneq il., ilanngullugit. Nunani avannarlerni suleqatigiinnermut ilisimaarinninneq suliniutip annertusarpaa inuillu nunat avannarliit pillugit oqalliseqataaneq ajortut peqataatillugit.

Aqaqissuussaaneq aningaasalersorneqarnerlu Suliniummut suliffeqarfiusoq tassaasinnaavoq Nordens velfærdscenteri imaluunniit suliffeqarfik alla suliassaqarfimmut paasisimasaqarluartuq. Soqutigisaqaqatigiit inuit innarluutillit pillugit siunnersuisoqatigiinnit, NMRS-imit kiisalu EK-S-mit inuttaqartinneqartut ilanngunneqassapput. Suliniutip aningaasalersorneqarnissaa Nunat avannarliit suleqatigiinnissamut ataatsimiitsitaliaanit (NSK-mit MR-SAM-ip ataaniittumit) kiisalu EK-S-ip EK-K-llu akornanni eqqartorneqassaaq.

2.3 Nunani avannarlerni suliffeqarnermi peqataatitsineq: Suliffeqarneq inuillu innarluutillit pillugit isumasioqatigiittarnernut pereersunut malitseqartitsineq

Inuusuttunut inersimasunullu innarluutilinnut suliffeqarfeqarfinni pissutsit peqataatitsisannginnermik suli ilisarnaateqarput. Suliniut 2018-21-mut¹³ suliassatut pilersaarusiap naammassineqarnissaanut ilapittuutaassaaq kiisalu inuussutissarsiornermut ilinniartitaanermullu politikkeqarnermi suliassaqarfiit peqataatissallugit.

Ukiumoortumik ilisimasalinnik isumasioqatigiissitsisarnissaaq nunanilu avannarlerni ataatsimiinnerit allat ingerlanneqartarnissaat uani anguniagaavoq, matumani kommunit ilanngullugit. ILO Global Business and Disability Network-imut nunanilu assigiinngitsuni sullissivinnik naleqquttunik attaveqarfigisartakkanillu oqaloqateqartarnissat pilersinneqassaput. Inunnut

¹³ <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5153>

innarluutilinnut suliffeqarnermullu tunngasuni ilisimasat itsanngorsarneqarnissaat kisitsisinillu naatsorsueqqissaarnermi periaatsinilu, pilersitsinerni suliniutinilu suleqatigiinneq suliniummi suliniutigineqartunit uummarissarneqassapput. Sammisat aalajangersimasut aallaavigalugit ukiumoortumik isumassarsiffiulluarsinnaasunik naqitanik paasissutissiissutinik suliniutip iluani suliaqartoqartassaaq. Sillimmasiisarnermik aqqissuussisarnerup, qanoq ililluni innnut annikinnerusumik timimikkut piginnaasaqartunik aamma/imaluunniit annikinnerusumik sulisinnaassuseqartunik, uummarissaasinnaanerata misissorneqarnissaa iunnersuutigineqarportaaq. Aamma siunnersuutigineqarpoq nunani avannarlerni immikkoortukkuuttaat akimorlugit ilisimasat pillugit kiisalu immikkoortukkuuttaat akimorlugit inuit innarluutillit sulisinneqarnissaat pillugit suleqatigiinnissamut suliniuteqarnissaaq, tassani suliniutini pingaarnersiukkani O-24-niittut assigalugit, inuusuttut tarnikkut peqqissusaat ukkatarineqassalluni.¹⁴

Suliniutit aningaasalersuinerlu sulinermik inuussutissarsiuteqartunut, immaqalu inuussutissarsiutinik ingerlataqartunut oqaloqatigiissutigineqassapput (EK-NER, Nordic Innovation aamma Nordregio) aamma U-mik immikkoortup ataani suliffeqarfinnut NordForsk aamma Nordplus-imut.

¹⁴ <http://www.fafo.no/index.php/nb/forskningstema/prosjekter/prosjekter-alle/item/folgevaluering-nordisk-O-24-samarbeid>

AKORNUSERNEQARNANI ANGALASINNAANEQ

Nunani avannarlerni suleqatigiinnermi pingaarnerutillugu suleqatigiissutigineqartut ilagaat akornuserneqarnani nunat akornanni angalasinnaaneq. Naak nunat killeqarfiini aporfiiit amerlasuut peerneqarsimagaluartut, naallu misissuinerit suliniutillu sulii ingerlagaluartut, taamaattoq inunnut innarluutilinnut akorngutit sulii amerlapput. Taamaattoqarneranut pissutaasinnaavoq inunnut innarluutilinnut isiginneriaaseq sulii erseqqissisimangimmat, imaluunniit immikkut pisariaqartitsisunut akornutit allat piarneqaaqqaartariaqarmata, taakku nunat akornanni nikerarsinnanermik pilersitsinerup periarfissiinerannut peqataasinnaaniassammata. EU aamma inunnut innarluutilinnut akornutit piarniarlugit immikkut suliniuteqarpoq.

3.1 Inuit innarluutillit eqqarsaatigalugit nunat avannarliit suleqatigiinneranni akornuserneqarnani angalasinnaaneq

Killeqarfinni ajornartorsiutit pillugit misissuisunut aaqiissutissanullu siunnersuusiortartunut inuit innarluutillit eqqarsaatigineqarnissaannut suliniut una piginnaasanik qaffatsitsissaaq peqatigisaanillu Inuit innarluutillit pillugit Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiivini ilaasortanut killeqarfiit akimorlugit suleqatigiinnermi piginnaasat qaffassassallugit.

Inuit innarluutillit pillugit paasissutissat Hallo Norden-imi aamma Nunat Avannarliit Ministeriisa suleqatigiivisa quppersagaanniittut misissorneqassapput pitsanngorsarneqassallutillu, matumani tusilartut ussersortarnerisa paasissutissiissutigineqarnissaat ilanngullugu. Paasissutissat taakku tusilartut ussersortarnerat

AGS.: NORDEN.ORG, YADID LEVY

atorlugu paasissutissiissutigineqarnissaat pisariaqarpoq. Nunani avannarlerni akornuteqanngitsumik angalasinnaaneq inuttullu innarluuteqarneq pillugit nunat killeqarfiini isumaginninnermut suliffeqarnermullu suliassa qarfinni akornutit ukkataralugit ikiunnissamut isumaqatigiissummik akisussaasut suleqatigalugit nalilersuinermik nalunaarusiortoqassaaq.¹⁵ Ukiumoortumik isumasioqatigiissitsisoqartassaaq, tassani sulisut attuumassutillit peqataatinneqartassallutik, assersuutigalugu killeqarfiit akimorlugit suleqatigiinnerni sulisut aamma tusilartut ussersortarnerat pillugu attaveqatigiiffiit nutserisarnerit nikerarsinnaanerlu pillugit oqaloqatigineqassallutik. EU-mi suliat sivikillisarneqarnissaannut inunnik isumaginninnermik qulakkeerinninneq pillugu siunissami ataatsimeersuartarnissanut 2018-imi 2019-imilu pisussani inunnut innarluutilinnut isiginneriaaseq ilaatinneqassaaq.

Aaqqissuussaaneq aningaasalersorneqarnerlu Ministerit siunnersuisoqatigiivini inuit innarluutillit killeqarfiillu akornanni akornutit pillugit oqaluserisassanut akisussaasut akornanni suleqatigiinneq ingerlaqqissaaq. Assersuutitut taaneqarsinnaapput Inuit Innarluutillit siunnersuisoqatigiivi, akornuteqanngitsumik angalasinnaanermik siunnersuisoqatigiivi aamma Hallo Norden. Suleqatigiiffiit missingersuutaasa nalinginnaasut iluinit suliniutit sularineqartassapput.

¹⁵ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1174950&dswid=-1508>

3.2 Ilinniartut nunani avannarlerni nikerarsinnaanerat

Qaffasinnerusunik ilinniagaqartut piffissap ilaani imaluunniit ilinniagaqarneq tamaat naallugu nunani allani ingerlassinnaassagaat EU-mi nunanilu avannarlerni anguniagaavoq. Anguniakkat taakku aamma inunnut innarluutilinnut atuupput. Akimmiffiit ingammik inunnut innarluutilinnut eqquisartut pissutaallutik, taakkununga nunani allani ilinniarniarneq ilinniartunut allanut naleqqiullugu allaanerujussuuvuq. Nunani avannarlerni ilinniartut nikerarsinnaanerannut atugassarititaasut qanoq ilillutik pitsanngorsarneqarsinnaanerat pillugu akimmiffiit innersuussutillu pillugit suliniummi nalunaarummi *Equity in student mobility in higher education*¹⁶ -imi allattorneqarsimapput. Nalunaarusiaq tunngavigalugu Nunani Avannarlerni piffinni arfinilinni isumasioqatigiissitsisoqassasoq suliniummi siunertaavoq.

Nordens velfærdscenterip ataatsimiititsinerit Universel, norskit suliffeqartiutaat NTNU Trondheim-imiittoq suleqatigalugu suliamillu suleqataasut allat peqatigalugit suliniummi taaneqartumi *Studentmobilitet och funktionshinder* (2015-16) aaqqissuutissavaa. Suliamut EK-U-mit 300.000 DKK-nik aningaasaliisoqarpoq. Taakku avataatigut nunagisami suleqatigiiffinnit assigisaannit aningaasaliisoqassaaq.

¹⁶ <https://nordicwelfare.org/funktionshinder/studentmobilitet>

3.3 Kikkut tamat akornuserneqaratik angalasinnaanerat, inooqatigiinni pilersaarusiortarnerit

Akornuserneqarnani angalasinnaanermut akimmiffiit amerlasuut, pingaartumik innunut innarluutilinnut eqquisartut, immikkoortukkuutaat aalajangersimasut illoqarfinnik pilersaarusiortartunut attuumassuteqartut, suleqatigalugit aaqiivigineqarsinnaapput. Nunani avannarli suleqatigiinnermi suliaasaqarfiit pingaaruteqartut tassaapput angallassineq, avatangiisit sanaartukkat ("illoqarfiit torrallatat aamma "utoqqarnut illoqarfiit" assersuutissaapput qanoq ilillutik WHO-mi allanilu ileqqussanngortinneqarsimanersut), takornariaqarneq il.il. Suliniut nutaaliornissamut- nunanullu avannarlernut politikkimut siunnersuisoqatigiit nutaat periusissiaanut ilapittuutaavoq.^{17, 18} EU-p ilaasut pisinnaatitaaffiinut aalajangersagaasa atuuttussanngortinneqarnissaat kiisalu siunissami tikikkuminartuunissamik peqqussutissat atuuttussanngortinneqarnissaannut piareersaatit uunga assorsuaq attuumassuteqarput. Suliaqartut attuumassuteqartut suleqatigiillutik ataatsimiisinneqarnissaannut aningaasalersuinissaq pillugu Nordens velfærdscenterip svenskit nunanut allanut ministereqarfiat attavigissavaa.

¹⁷ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1166653&dswid=5760>

¹⁸ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1084682&dswid=-1508>

SULIANIK MALITSEQARTITSINEQ

2019-imi 21-imilu avataaningaanneersunik nalilersuisartunit suliat nalilersuiffigineqassapput, inerniliussallu iliuusissatut pilersaarutip EK-S-imilu inuit innarluutillit pillugit siunnersuisoqartiigiit suliaannik nalunaarussiaqarnermut ilaatinneqassallutik. Nalilersuisut suliniutinut ataasiakkaanut aqutsisunut attaveqartassassaaq. Killiffik pillugu nalunaarussiaq Nordens velfærdscenterimi ministerit siunnersuisoqatigiivisa allattoqarfiannit suliarineqassaaq. Killiffik pillugu nalunaarussiaq Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivinut 2019-imi aamma 2021-imi saqqummiunneqassaaq.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi
Nordens Hus
Ved Stranden 18
1061 København K
www.norden.org

Inunnut innarluutilinnut suliaasaqarfimmi iliuusissatut pilersaarut una Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa periusissatut suleqatigiissutigissavaat. Iliuusissatut pilersaarut siunnersuisoqatigiinnut tamarmiusunut atuuppoq suliaasaqarfiillu pingasut ukkatarissallugit:

Inuit pisinnaatitaaffii

Nunagisani Inuit innarluutillit pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaata atuutsinneqarnissaannik nakkutigineqarnissaannillu tapersersuineq nukittorsaanissaanerlu isumagineqassapput.

Piujuaannartitsinissamik ineriartortitsineq

Inuiaqatigiinni nunani avannarlerniittuni tamani avatangiisini assigiinngitsuni naligiissitaanerup siuarsarneqarnissaa kiisalu inuit innarluutillit immikkoortitaasarnerisa akiorneqarnissaa ilusilersuinerit tamanut atuuttut aqutugalugit nukittorsarneqassaaq.

Akornuserneqarnani angalasinnaaneq

Akornuserneqarnani angalasinnaanerup siuarsarneqarnissaa, akornutillu, ingammik inunnut innarluutilinnut sunniuteqartartut, iluarsiivigineqassapput.

Suliniutissanut pilersaarut ukiuni 2018-imiit 2022-imut atuuppoq.